

De voorbije zomer organiseerde Veepro Holland een studiereis over de Nederlandse melkveehouderij. We konden er kennismaken met de activiteiten van de GD, Qlip, het fokprogramma van CRV en het KI-centrum en het Nationaal Veeteeltmuseum in Beers. We brachten ook een bezoek aan het melkveebedrijf van de broers Berntsen in Azewijn. – LUC VAN DIJCK –

Nederland melkland

Veepro Holland is het informatiecentrum voor Nederlands fokvee en werd opgericht met als doel de promotie van Nederlands rundvee (vooral melkvee), sperma en embryo's in het buitenland. Veepro geeft alle mogelijke informatie over fokprogramma's, identificatie en registratie, gezondheidsaspecten, exportcertificaten, diergezondheidsprogramma's, vervoersreglementen en andere. Veepro Holland heeft zelf geen commerciële activiteiten. Het Veepromagazine bevat informatie voor (buitenlandse) veehouders over allerlei managementsaspecten. In het bestuur van Veepro zetelen vertegenwoordigers van ExportNet, de Nederlandse vereniging voor de export van vee, sperma en embryo's, CRV, het Productschap Vee en Vlees en de Nederlandse Veeverbeterings-

organisatie. Veepro werkt nauw samen met de overheid, de GD (Gezonde Dieren) en vertegenwoordigers van de sector. Sinds 15 mei is Reinoud van Gent aan de slag als directeur van Veepro Holland. De organisatie is gevestigd in Zoetermeer.

Nederland bekleedt een topositie als het over melkveehouderij gaat. Nederland heeft 20.268 melkveebedrijven met 1.490.000 melkkoeien en een melkquotum van bijna 11,5 miljard kg. 83% van de bedrijven (87% van de melkkoeien) doet mee aan de melkcontrole. Het gemiddeld aantal koeien per bedrijf bedraagt 77. De gemiddelde levensduur van de koeien is 5 jaar en 10 maanden. Het aantal kalvingen bedraagt 3,5 en het kalfinterval 417 dagen. De levensproductie per koe bedraagt 30.500 kg melk. 92% van de

koeien wordt kunstmatig geïnsemineerd. Nederland is ook sterk wat de export van rundvee en rundveesperma betreft; het voorbije jaar werden om en bij de 30.000 stuks fokrunderen geëxporteerd en meer dan 2 miljoen doses rundveesperma.

GD

Jan Jansen, sectormanager herkauwers, lichtte de werking van de GD in Deventer toe. "De GD is de belangrijkste partner voor de veehouderij op het vlak van diergezondheid in Nederland. De GD is een private organisatie met als enige aandeelhouder de stichting Beheer Gezondheidsdienst voor Dieren. In de moderne gebouwen in Deventer werken 400 medewerkers. De klanten van de GD zijn veehouders, de overheid, veeverenigingen en de industrie. De GD is inzake activiteiten te vergelijken met Diergezondheidszorg Vlaanderen vzw. De belangrijkste opdracht is de diergezondheidsmonitoring. De GD moet adequate en tijdige informatie over diergezondheid, volksgezondheid en voedselveiligheid geven aan de beleidsverantwoordelijken, zodat deze meteen kunnen ingrijpen in geval van nood. Met Veekijker, data-analyse en pilootonderzoek verzamelt de GD informatie over de gezondheidsstatus van de Nederlandse veestapel. Andere belangrijke taken zijn de opvolging van vrijwillige programma's inzake diergezondheid, de aanpak van de wettelijke dierziekteprogramma's en van de uitbraak van besmettelijke dierziekten. Onderzoek, ontwikkeling en expertise behoren ook tot de kerntaken."

"De GD heeft alle expertise in huis voor het opsporen en bestrijden van dierziekten. In het verlengde daarvan ligt de certificatie van veebedrijven en laboratoria. De GD beschikt over geavanceerde laboratoria en geautomatiseerde administratiesystemen en heeft een van de grootste veteri-

Directeur Reinoud van Gent (rechts) en voorzitter Geert Benedictus van Veepro Holland nodigen buitenlandse pers uit voor een bezoek aan enkele bedrijven die zondermeer de steunpijlers zijn van de bloeiende Nederlandse melkveehouderij.

Foto: Luc Van Dijk

Foto: Luc Van Dijk

Het onderzoek van de melkmonsters van individuele dieren bij Qlip verloopt volledig automatisch.

nair-diagnostische laboratoria ter wereld. Bij de 400 voltijdse medewerkers zijn er 130 laboratoriummedewerkers, 70 gespecialiseerde dierenartsen en 80 onderzoekers en ontwikkelaars. Jaarlijks worden 4,3 miljoen laboanalyses uitgevoerd over 400 verschillende testen. Met de moderne apparatuur en robots kan de GD snel en efficiënt grootschalig onderzoek uitvoeren”, aldus nog Jan Jansen.

Qlip

Qlip in Zutphen staat in voor de kwaliteitsborging in de zuivelketen en doet de analyse van de melkmonsters. Deze activiteit is sterk vergelijkbaar met wat in Vlaanderen tot de kerntaken van het Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC) behoort. Het laboratorium in Zutphen is gespecialiseerd in het routinematig analyseren van monsters boerderijmelk. Dit wordt gedaan voor de ontvangers van boerderijmelk ten behoeve van de uitbetaling, en

ook voor de veeverbeteringsorganisaties in het kader van de melkproductieregistratie. In opdracht van de veeverbeteringsorganisaties onderzoekt Qlip melkmonsters van individuele koeien op diverse parameters. Jaarlijks analyseert Qlip ongeveer 12 miljoen monsters op vet, eiwit en lactose en ook op ureum en celgetal.

Recent nam Qlip een nieuwe volledig geautomatiseerde lijn in gebruik voor het onderzoek van melkmonsters van individuele dieren. Met de nieuwe lijn kan Qlip gemakkelijk aanvullend onderzoek doen en de melkveehouder nog sneller informeren over bijvoorbeeld diergezondheid of voedingsaspecten. De werkwijze van Qlip kennen we van bij MCC-Vlaanderen. De routerijders van de veeverbeteringsorganisatie voorzien de veehouder van monsterflesjes en halen de gevulde flesjes weer op. De monsterflesjes staan per tential in een flessendrager, voorzien van een chip. Voor de identificatie leest de

Foto: Luc Van Dijk

Harry Berntsen: “In 30 jaar zijn we gegroeid naar 200 koeien. Nu dromen we van een nieuwe stal voor 400 koeien.”

Foto: Luc Van Dijk

De laatste MPR-uitslag gaf een gemiddelde melkproductie van 10.711 kg melk met 4,26% vet en 3,51% eiwit.

routerijder de chip op de boerderij. Tevens kan hij daarbij aangeven of er op verzoek van de veehouder aanvullend onderzoek moet plaatsvinden. De flessendragers met monsters vinden geheel automatisch hun weg door het laboratorium. De flesjes worden na gebruik vermalen om te worden gerecycled. De flessendragers met chip gebruikt men opnieuw. Na reiniging worden ze voorzien van nieuwe flesjes met conserveermiddel. Deze plaatst men in transportkisten en zijn daarmee klaar voor vervoer naar de distributiecentra van de veeverbeteringsorganisaties.

Melkveebedrijf Berntsen

Het melkveebedrijf van de broers Harry en Rene Berntsen in Azewijn telt 200 melkkoeien en heeft een quotum van 2 miljoen kg melk. Zij namen het bedrijf over in

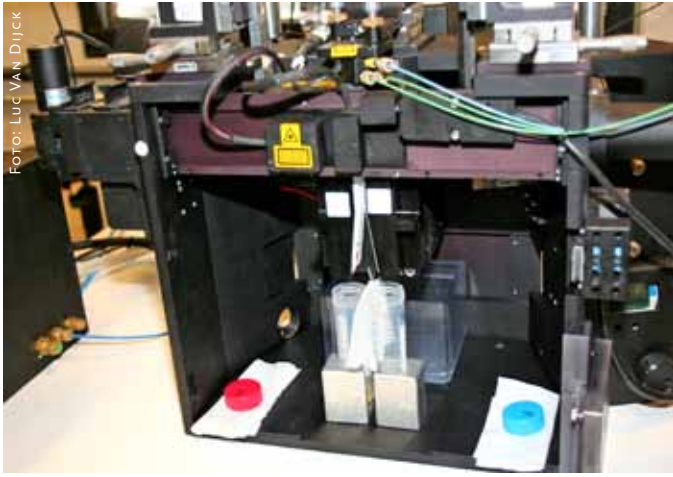

FOTO: LUC VAN DIJCK

FOTO: LUC VAN DIJCK

FOTO: LUC VAN DIJCK

In het Internationaal Logistiek Centrum van crv in Deventer wordt rundersperma gesekst. Het grote voordeel is dat men met een zekerheid van 90% vrouwelijke nakomelingen kan fokken.

1979. “Ons motto is een grote uitbreiding om de 10 jaar”, steekt Harry van wal. “Bij de invoering van de quota in 1983 hadden we 500.000 kg melk. In 1990 en 2000 hebben we fors geïnvesteerd. In een periode van 30 jaar hebben we 1,5 miljoen l quotum bijgekocht. Nu rijpt het plan voor een nieuwbouw voor 400 koeien. De bedrijfsopvolging staat klaar.” Harry heeft een zoon van 19 als bedrijfsopvolger en een dochter van 16. Zijn broer Rene heeft 3 dochters. Beide broers doen het meeste werk zelf; enkel chemische onkruidbestrijding en maïs hakselen worden uitbesteed.

“De oppervlakte van ons bedrijf draagt 100 ha waarvan 70 ha gras en 30 ha maïs. Er wordt nog 10 ha maïs aangekocht en op die grond kan ik een deel van mijn mest tegen betaling afzetten. In Nederland kunnen 2 koeien per ha, dat is hier 200 koeien. De norm ligt op 250 kg N/ha. Dat wil zeggen dat ik de mest van alle jongvee buiten het bedrijf moet afzetten. Alle vaarzen blijven op het bedrijf tot na de eerste kalving. Daarna gebeurt de selectie op basis van de kwaliteit van koe en kalf. Dieren die niet worden aangehouden, verkopen ze aan een collega.

Voeding, management en verzorging moeten op punt staan om problemen te vermijden. Met 18.000 l per ha is dit best een intensieve bedrijfsvoering. Het hele

jaar rënd hebben de koeien hetzelfde rantsoen dat goed is voor 30 kg melk. Dat is als volgt samengesteld: 25 kg maïs, 10 kg grassilage, 5 kg persulp, 5 kg aardappelen, 3 kg soja-rapen-tarwe, eiwitaanvulling. Via de krachtvoerrobot nemen de koeien tussen 3 en maximum 10 kg krachtvoer op. Gedurende 4 maanden lopen ze 4 uur buiten in de voormiddag.”

Gesekst sperma

“Bij de stierkeuze lag tot nog toe de klemtoon op kilo’s melk. Nu ga ik meer naar het eiwit kijken. De vaarzen worden – als het nodig is – tweemaal geïnsemineerd met gesekst sperma, dan eenmaal met gewoon sperma en als ze dan nog niet drachtig zijn, gaan ze bij de stier. Gemiddeld zijn er 2,3 inseminaties voor een dracht nodig. Dat is een grote kost met rietjes van 10 tot 12 euro, plus de kosten van de inseminator. Het sperma wordt gesekst in het Internationaal Logistiek Centrum van crv in Deventer. Het grote voordeel van gesekst sperma is dat met een grote zekerheid (90%) vrouwelijke nakomelingen kunnen gefokt worden. Rundersperma wordt gesekst op basis van de techniek die ontwikkeld werd door het Amerikaanse bedrijf xy Inc. Via de flowcytometrie kunnen cellen herkend worden. Mannelijke en vrouwelijke zaadcellen kan

men van elkaar te onderscheiden omdat vrouwelijke zaadcellen met een x-chromosoom 4% meer DNA-materiaal hebben dan de mannelijke met een y-chromosoom.”

Activiteitsmeter

“De leeftijd bij eerste kalving is 2 jaar en 2 maanden. De tussenkalftijd ligt tussen 390 en 410 dagen. Een activiteitsmeter helpt bij de opsporing van bronstige koeien. Het systeem van koeherkenning maakt de selectie van de koeien makkelijk. Elke week moeten de koeien door een voetbad en om de 5 maanden komt de klauwkapper langs.”

De koeien worden gemolken in een 28-stands carrousel die 100 koeien per uur aankan. Iedere 6 weken nemen ze van alle melkkoeien een melkmonster. De laatste uitslag gaf een gemiddelde melkproductie van 10.711 kg melk met 4,26% vet en 3,51% eiwit. De gemiddelde leeftijd van de koeien is 4,7 jaar. De levensproductie bedraagt 35.000 kg. ■